

הואת להבדיל ולהפריד רע מהטוב ולכן אמרו חז"ל עידי חזרי ליטרה. כי החזיר הוא מפרים פרסה ולא מעלה גרה הוא סימן שאי אפשר להעלות אותו מחמת שאינו מעלת גרה אבל עתיד הוא ליטרה מחמת שהוא מפרסת פרסה. שהוא סימן שלביף יכולין להפריד הרע מהטוב שבו אליו יתברך שמו והבן :

בפסוק את זה האכלו מכל אשר במים מכל אשר לו סנפיר וקשקשה. י"ל טעם ע"ז שסנפיר הם אלו ששט בהם על הימים מורה על העלאת עוה"ז שהם בטבע מעלים א"ע כמו שרלון הבורא ית"ש להעלות כל הענוגי עוה"ז וכל הדברים שבעוה"ז אליו ית"ש וקשקשה מורה מחמת שהקליפה כובכת תמיד להקדושה. לכן ברא הקב"ה סביב האוכל הקליפה ודבר שאין לו קליפה הוא מחמת שכולו שיך להקליפה ולזה הקשקשה שהוא קליפה זה הוא סימן טהרה והבן :

דרושים לפסח ביאור ההגדה. חכם מה הוא אומר פירוש חכם אומר כפי מה שהוא חכם כך דבורו ושאל מה העדות והחוקים אשר לזה אלקינו אתכם ר"ל כך שאל החכם למה תזכור

אתם עושים המלות מאחר שאין אתם יודעים טעם וכוונה על מה המלות מורים ומה המלות מועלין בעשייתן כי מדרגה של החכם שיודע סוד וטעמי המלות וכוונתם על צוריים ולכך נקרא שמו חכם לכן שאל לאותם שאין יודעים הכוונה האמיתי בעשיית המלות למה לכם עשייתן בלתי ידיעתן והתשובה ע"ז ואף אתה אמור לו כהלכות הפסח כי בפסח נאמר זאת חקת הפסח ותרבותו דא גזירת היינו גזירת מלך על עבדא ופי' אין מפטירין כי אף זה מהלכות הפסח שלא לטעום שום מיני מחיקה אחר אכילת הפסח כדי שלא יתבטל טעם הפסח בפינו ודבר זה מורה שרין להיות מלות הבורא חביב ונחמד מכל חפצו עוה"ז וכל חפצו לא ישו בזה כמו כן כוונתו בעשיית המלות לקיים גזירת המלך ולהיות אהוב וחביב עלינו גזירת המלך שהוא מלכנו מכל קמדת העולם :

עוד

הפסוק כי בחפזון ילאת מארץ מלרים למען תזכור כו' , פירוש כי החפזון הי' בשביל שישאל היו במלרים בתכלית השפלות עד שהיו במ"ט שערי טומאה לכן היה בחפזון כדי שלא ישקטו ח"ו שם וזהו פי' הפסוק למען תזכור

נטע ביאור ההגדה שעשועים לה 69

חזכור. שלא יאמר האדם החוטא בעצרות הרבה שאין תשובה מועלת לו אזי זכור זכור שישראל היו במ"ט שערי טומאה והקב"ה גאלם משם ונתן להם הדביקות הגמור ועי"ז נשאר רושם באומה הישראלית אף כאשר יהיו ח"ו במ"ט שערי טומאה אפ"ה יוכלו לשוב אליו יתב"ש וזה טעם מלות זכירות החפזון. ויבאר לנו בזה שהחפזון היה בשביל היראה שלא ישארו ח"ו שם במ"ט שערי טומאה. וזה כוונת התשובה לחכם כהלכות הפסח לשון הילוך ר"ל כמו שהי' הולך הפסח בחפזון מחמת יראה שלא ישקעו ח"ו במ"ט שערי טומאה. כמ"ש תכלית כוונתנו בעשיית המלות להיות מחייראים מהבורא ית"ש לעבוד אותו ביראה. ופי' אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן ר"ל כי כל מיני מחיקה אהבת אדם אליהם ואנחנו נלטיינו שלא לאהוב שום חמדת עוה"ז נגד מלות מלכנו. וזה כוונתנו בעשיית המלות שלא נאהב שום חמדת עוה"ז רק אהבת מלותיו ית"ש זה תכלית כוונתנו בעשיית המלות לעבדו ביראה ואהבה אף שאין לנו יודעים סוד המלות. והבן:

לבאר איך כוהג בכל אדם תורת פסח בחפזון כי פסח נוטריקון

פ"ה ס"ח וזה התפלה שאדם מתפלל לריך לדבר בפה מלא וכשאדם מתפלל לבורא יתברך יבא לו החשק ואהבה להבורא ב"ה אזי רוצה הילכה"ר להפיל אותו מעבדות החשק. לכך לריך אדם להיות מהיר ורזיו בהתלהבות ובחשקות להוליאיו בפועל בזריזות יתירה כי בלא זריזות איז ח"ו יבטלו הילכה"ר מהחשק בשביל שלא להוליאיו מכח אל הפועל וזהו חפזון מזרים ר"ל הזריזות והחפזות לריך להיות להאדם כשיגיע לו החשק בלב ולריך להוליאיו מכח אל הפועל במילר הגרון אשר שם הוא מקום לר וילה"ר עומד במקום לר ומילר לעכבו ולבטלו ח"ו שלא יולא אל הפועל. וזהו פי' מלת מזרים לשון מילר ר"ל ממלר הגרון ועי"ז אמר דהע"ה מן המולר קראתי יי אעפ"י שילה"ר מילר לי אעפ"כ קראתי יי"ה ענני במרחב יי"ה פי' שהשי"ת עונה ומרחיב במילר הגרון שלי והבן:

רשע מה הוא אומר מה העבודה הזאת לכם ולא לו. פי' כפי מה שהוא רשע כך דבורו ברשעות ושאלתו לכם דייקא פי' כי מה לכם לעשות משהה ושמהה ויו"ט על יליאת מזרים מדורות הראשונים. ובאמת יליאת מזרים נוהגת

גטע באור דהגדה שעשועים

נוהגת בכל פת וכל זמן היינו שנשעת
 יליאת מזרים בחר בנו בפועל ומתן לנו
 דביקות גדול עד שאמרו זה אלי ואנוהו
 ועי"ז נתן לנו כח ונשאר בנו רושם עד
 לאח"ז אשר היינו מוכנים ליפול ממדרגה
 זאת מחמת שאינה מלד עלמם אך
 מכה רושם אשר נשאר בנו מבחירתו
 אותנו אנו יכולים לעלות למדרגה זאת
 מלד עלמינו. וזוה מובן הפסוק גדולים
 מעשי ד' ר"ל שגדולים מעשה נסים
 שעשה עמנו הש"י בשעת יליאת מזרים
 שהם דרושים לכל חפליהם. ומלת דרושים
 לשון רושם שע"י מעשי נסים שנשאר
 רושם לכל החפץ לעבוד אופו יתברך.
 וזוה מובן ג"כ הפסוק זכר עשה לנפלאותיו
 שהקב"ה עושה ברוב רחמיו ומסדיו שנה
 לנו לעשות הפסח ושאר יו"ט בכל שנה
 כי בכל שנה כשיגיע שעת הנס הוא
 משפיע ומעורר עלינו הכח אשר נתן לנו
 מימי קדם בעיתים הללו וזה פי' זכר
 עשה לנפלאותיו כי חנון ורחום ד'
 שרולה להשפיע עלינו הכח והנס שהיה
 בימי קדם וזה פי' לפי שהוליא עלמו
 מן הכלל ר"ל כמה שכופר בבחירה
 שהיתה בפועל בשעת יליאת מזרים א"כ
 הוא כופר בעיקר כי ישראל עלו
 במחשבה וקודם הכריאה היתה הבחירה

במחשבה ובשעת יליאת מזרים היתה
 הבחירה בפועל וכאשר הרשע כופר
 בבחירה הזאת כופר בעיקר. ופי' אף
 אחת הקבה את שינוי פפ"ז כי במעשה
 בראשית נאמר ל"ב פעמים אלקים וכל
 מעשי בראשית לא נבראו אלא בשביל
 ישראל שנתן להם כח שישראל יעלו
 כל הכוחות שיש בנבראים ובכל עניני
 עוה"ז אליו יתברך לכן נברא איש
 ישראל בל"ב שיניים כי בשיניים שובר
 ועושה אפיסה והעדר לגשם ומוליא
 הכח שיש בגשם ומעלה אליו יתברך
 אבל לאומות שלא עלו במחשבה ולא
 נברא העולם בשבילם אין להם כ"א
 ל"א שיניים מפני כי בראשית ברא אלקים
 הוא ג"כ בחשבון הל"ב פעמים אלקים
 הנאמר במעשי בראשית ובראשית המחשבה
 לא היו האומות כי בשביל ישראל
 שנקראו ראשית נברא העולם ולכן
 איש הישראלי יש לו ל"ב שיניים אשר
 בהם יעלה ויקשר כל הכוחות הנבראים
 בל"ב פעמים אלקים אליו יתברך
 ולפיכך הרשע הזה אשר הוליא א"ע
 מן הכלל וכפר בבחירה בשאלתו לכם
 כאמור נאמר עליו אף אחת הקבה את
 שיני ומאחר שכפר בבחירה בודאי לא
 עלג במחשבה עם כלל אומה הישראלית
 ואין

נטע ביאור ההגדה שעשועים לו 71

רחץ וטהר . פירוש כי באמת כאשר בא האדם אל הלדיק לרפואת אותו מחליו והלדיק מתפלל עבורו להכזיב יתברך בודאי יקים אותו מחליו אך מה שהלדיק אומר לו איזה רפואה הוא מחמת צ' טעמים א' כאשר הדבר לריך אמונה שיאמין אותו האיש בודאי כאשר הלדיק מתפלל עבורו בודאי מרפא לו הדבר לריך אמונה גדולה ואין כל האדם מאמין בזה ע"כ הלדיק אומר לו איזה רפואה ובוז הוא קל להאמין שהלדיק יודע איזה רפואה שלריך לזה האיש. הב' שלא יקטרגו המלאכים איך כ"כ הדיבור של הלדיק פועל ע"כ אומר לו איזה רפואה כדי שלא יבינו המלאכים וזה פי' הפסוק שאמר אליו אלישע הלך ורחלתי שבע פעמים ויקלוף הנה אמרתי כו' ועמד וקרא בשם אלהיו . פי' כי הנה אמרתי שיחפלו צערי וארפא והוא דבר רפואה אומר לי . הלא טוב אמנה . פי' ויאמרו לו עבדיו דבר גדול הוא אשר הנביא דיבר אליך לאמר תרפא הלא תעשה ואף כי אמר אליך רחץ וטהר לא שיהעיקר הלא העיקר הוא שאמר אליך טהר ומה שאמר אליך ורחלתי הוא כדי שתאמין : והבן :

זאת

ואין לו התייחסות אל ל"ב שיניים כי לנכרי יחשב . וזה הפי' לי ולא לו פי' כי לא בזה בחר הקב"ה במחשבה ואילו פי' שם לא פי' נגאל כי לא בזה בחר ד' צעת בחירתו אותם בפועל . והבן : **עיד** כלל רשע מה אומר מה העבודה דייקא מה לכס לעבוד להקב"ה בעבודות ובטורות גדול ובהתנענעות כל האברים. והתשובה ע"ז ואף אמה הקשה את שיניו ר"ל שבר והקשה את טענותי על מה אמה מטריח א"ע בכל כוחר ויכולתך בתאות הגשמיות אשר יגיע לשינייך . והבן :

ברוך המקום ברוך הוא . פירוש לזה אנו מברכין להקב"ה שנתן צפינו החשובה נלחיות כנגד ד' בניס שדברה הסורה ואף כנגד החכם ששאל כענין כמבואר .

הפטרת תזריע

וישלח אליו אלישע לאמר הלך ורחלתי שבע פעמים בירדן כו' הנה אמרתי כו' ועמד וקרא כו' הלא טוב כו' אבי דבר גדול דיבר אליך הנביא הלא תעשה ואף כי אמר אליך